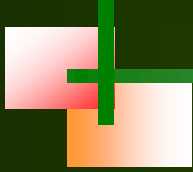

ข้อมูลข่าวสารของราชการ มาตรา 9 (1 - 8)

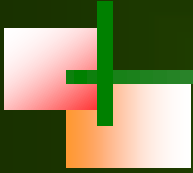
ตามความหมายใน

พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

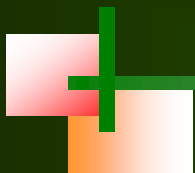
1. ข้อมูลตามมาตรา 9 (1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

ข้อมูลข่าวสารในข้อนี้ หมายถึง ข้อมูลผลการพิจารณา (คำวินิจฉัยหรือคำสั่ง) ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งผลการใช้กฎหมายหรือกฎหมายได้ถูกนำมาใช้อย่างไร จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนควรรู้เพื่อจะได้ทราบว่า กรณีของตนจะมีผลเช่นเดียวกับการพิจารณาที่เคยมีมาแล้วหรือไม่ เพราะผลการพิจารณาในอดีตอาจเป็นบรรทัดฐานที่จะนำมาใช้อีกได้ ดังนั้น มาตรา 9 (1) จึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐเหล่านั้นให้ประชาชนได้ตรวจสอบ โดยให้รวมความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้รู้ว่าผลการพิจารณานั้นมีผลหนักแน่นเพียงใด และในที่สุดได้ถือปฏิบัติได้ เช่น คำสั่งการอนุมัติ อนุญาต การวินิจฉัย การพิจารณาอุทธรณ์ ความเห็นแย้งต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานรัฐนั้น ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำสั่งของการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือทางการปกครอง ดังนี้

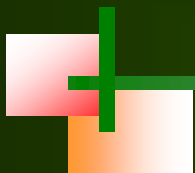
2. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (2) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4)

แนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเป็นสิ่งที่ประชาชนควรได้รู้เพราะจะเกิดผลปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและอาจมีผลต่อภาคประชาชน ดังนั้น นโยบายที่กำหนดไว้หรือการตีความกฎหมายใด ๆ แม้ไม่เข้าข่ายเป็น “กฎ” ที่ต้องพิมพ์ลงในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4) แต่เมื่ออาจมีผลต่อเอกชนในปัจจุบันก็ต้องนำมาจัดไว้ให้ประชาชนได้ตรวจสอบ เพื่อให้มีการใช้กฎหมายและนโยบายที่เป็นผลดีต่อเอกชน เช่น นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของรัฐบาล นโยบายของผู้บริหารหน่วยงานในเรื่องต่าง ๆ การให้ความเห็นการตีความข้อกฎหมาย และผลของข้อหาหรือรวมถึงแผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ (เพิ่มเติม) เป็นต้น

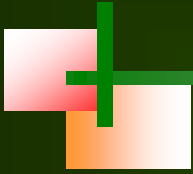
3. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของปีที่กำลังดำเนินการ

เอกสารด้านแผนงาน โครงการ และงบประมาณของหน่วยงานที่ผ่านมาไม่ค่อยมีการเปิดเผยให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบทำให้เป็นประโยชน์ต่อผู้รับเหมาบางราย อนึ่ง งบประมาณ เอกสารที่เกี่ยวกับแผนงานและโครงการนี้เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานในปีนั้น ๆ ดังนั้น ใน มาตรา 9 (3) จึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน โครงการและ งบประมาณของปีที่กำลังดำเนินการอยู่ของหน่วยงานเหล่านั้น เช่น แผนพัฒนาของหน่วยงาน รายงานประจำปี แผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี โครงการพัฒนาของหน่วยงาน เป็นต้น ให้ ประชาชนสามารถตรวจดูได้

4. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (4) คู่มือหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของเอกชน

ในอนุमतรานี้กล่าวถึงคู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นสิ่งที่หน่วยงานของรัฐใช้อยู่ในปัจจุบันและจะใช้ต่อไปในอนาคตโดยมีความชัดเจนถึงขนาดปรากฏในคู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งแน่นอนว่าหากมีกรณีใดเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะปฏิบัติตามคู่มือ นั้น ดังนั้นมาตรา 9 (4) จึงบังคับให้จัดคู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานให้ประชาชนได้ตรวจสอบด้วย แต่ทั้งนี้เฉพาะที่เป็นคู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานที่มีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของเอกชนเท่านั้น ส่วนคู่มือหรือคำสั่งใดหากเปิดเผยออกไปจะกระทบถึงผลสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานของรัฐอาจไม่เปิดเผยตามมาตรา 15 (2) ก็ได้ คู่มือและคำสั่งที่ควรนำจัดไว้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ คู่มือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานจัดทำขึ้น รวมถึง แผนผัง ขั้นตอนการให้บริการแก่ประชาชน คำสั่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ส่งผลกระทบต่อเอกชนภายนอก เช่น คู่มือการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน/ทะเบียนราษฎร คู่มือการเสียภาษีเงินได้ เป็นต้น

5. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (5) สิ่งพิมพ์ที่มีการอ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7 วรรคสอง

สิ่งพิมพ์ที่มีการอ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษามาตรา 7 วรรคสองนั้นถือว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่แพร่หลาย เป็นสิ่งพิมพ์แล้วไม่ต้องนำลงราชกิจจานุเบกษาอีกเพื่อลดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลือง แต่ถึงกระนั้นในมาตรา 9 (5) นี้ได้บังคับให้ต้องจัดให้มีสิ่งพิมพ์นั้นไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้เพื่อป้องกันปัญหาในกรณีจัดหาซื้อภายหลังไม่สะดวกหรือเป็นการอำนวยความสะดวกในกรณีที่สิ่งพิมพ์นั้นได้รับการร้องขอจำนวนบ่อยครั้ง ดังนั้นจึงต้องนำสิ่งพิมพ์นั้นมาจัดแสดงไว้ ณ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ

6. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

สัญญาในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐโดยปกติทั่วไปย่อมไม่มีความลับ แต่ที่ผ่านมามักไม่เปิดเผยเท่าที่ควรทำให้ประชาชนขาดข้อมูลในการศึกษาติดตามการทำงานของรัฐบาล จนบางครั้งปรากฏว่า มีสัญญาบางกรณีที่ทำไปโดยรัฐเสียเปรียบหรือไม่สำเร็จตามที่มุ่งหมาย ดังนั้น ในมาตรา 9 (6) จึงกำหนดให้จัดสัญญาดังต่อไปนี้ คือ

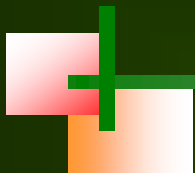
1) สัญญาสัมปทาน ได้แก่ สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การเดินรถประจำทาง หรือสัญญาให้เอกชนจัดทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การทำป่าไม้ หรือการทำเหมืองแร่

2) สัญญาผูกขาดตัดตอน ได้แก่ สัญญาที่ให้สิทธิเอกชนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงผู้เดียว เช่น สัญญาให้ผลิตสุรา สัญญาเช่าโครงข่ายโทรคมนาคม เป็นต้น

3) สัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ คือ กิจการที่เป็นของรัฐแต่มีการร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำ เช่น สัญญาให้บริการโทรศัพท์ เป็นต้น

สัญญาสัมปทานต่าง ๆ หรือสัญญาให้สิทธิประโยชน์ในลักษณะผูกขาดหรือสัญญาที่หน่วยงานรัฐเข้าไปร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าว หน่วยงานภาครัฐจะต้องจัดไว้ให้ประชาชนตรวจสอบเพื่อความสะดวกในการศึกษาข้อมูล

4) สัญญาอื่น ๆ หากส่วนราชการเห็นว่าการเปิดเผยสัญญาอื่น ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการได้รู้ของประชาชนก็สามารถนำมาจัดแสดงไว้ได้ด้วย

7. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (7) มติคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย และคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี

โดยถือว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการเหล่านี้มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินที่ประชาชนควรได้รู้ ดังนั้น จึงควรนำมติคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตน มาจัดให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ และจะต้องระบุชื่อรายงานและข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการพิจารณาแม้ไม่ต้องถึงขนาดนำตัวเต็มของรายงานและข้อมูลดังกล่าวมาแสดง แต่ก็ยังเป็นข้อมูลให้แก่ประชาชนที่สนใจเพื่อที่จะได้ไปขอตรวจสอบข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นรายบุคคลหรือรายเอกสารแต่ละฉบับต่อไป

8. ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 (8) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนด

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอาจกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีข้อมูลใด ๆ ให้ประชาชนตรวจดูเพิ่มเติมได้ตามมาตรา 9 (8) ซึ่งที่ผ่านมามีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้มีประกาศข้อมูลที่หน่วยงานภาครัฐจัดให้มีเพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

8.1) ข้อมูลการประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคาของหน่วยงานของรัฐที่หัวหน้าส่วนราชการลงนามแล้ว ให้เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้มีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี นับแต่วันประกาศ (ประกาศของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) ฉบับวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2542)

8.2) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐ เป็นเอกสารที่ต้องจัดให้มีไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ (ประกาศของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) ลงวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2543) ตามประกาศดังกล่าวได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำสรุปผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐเป็นรายเดือนทุก ๆ เดือน โดยให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับงานที่จัดซื้อจัดจ้าง วงเงินงบประมาณ วิธีซื้อหรือจ้าง รายชื่อผู้เข้าเสนอราคา และราคาที่เสนอ ผู้ได้รับการคัดเลือก ราคา และเหตุผลที่คัดเลือกผู้เสนอราคารายนั้นโดยสรุป เพื่อเป็นดัชนีสำหรับการตรวจดูของประชาชน โดยจะต้องดำเนินการตามแบบ สขร. 1 ที่แนบท้ายประกาศ

8.3) ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนสามารถเข้าดูได้ตามมาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้มีมติเห็นชอบในหลักการแล้ว (ประกาศของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) ฉบับวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2553)

ตัวอย่างข้อมูลข่าวสารหน่วยงานของรัฐที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ดังกล่าว มีหลักเกณฑ์ในการให้บริการ คือ

- 1) เป็นสำเนาข้อมูลข่าวสาร ส่วนต้นฉบับหรือตัวจริงของข้อมูลข่าวสารนั้น หน่วยงานยังคงเก็บไว้ที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องหรือต้นสังกัด
- 2) ไม่อนุญาตให้ยืมข้อมูลข่าวสาร เอกสารออกนอกศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เพราะขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่มุ่งเน้นการจัดเอาไว้เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดู โดยต้องศึกษาค้นคว้าในศูนย์ข้อมูลข่าวสาร หากต้องการข้อมูลข่าวสารใดก็ให้ยื่นคำร้องขอสำเนาข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นได้

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการจัดระบบข้อมูลข่าวสารให้ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่เข้ามาขอตรวจดู